

การปฏิบัติวิปัสสนาในวิตถตทสูตร

A Study the Practice of Vipassana Meditation in The Viitathadhana Sutta

¹พระอัมพน นิลโน และ ²ธานี สุวรรณประทีป

¹Phra Amphan Ninnai and ²Thanee Suwanprateep

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: ¹ampannin2501@gmail.com, ²thanee.suw@mcu.ac.th

Received December 23, 2021; Revised February 23, 2022; Accepted May 15, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเนื้อหาและหลักธรรมสำคัญในวิตถตทสูตร และ 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมในวิตถตทสูตรเพื่อเกื้อกูลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณ์วิเสส หนังสือ และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ นำเสนอผลการวิจัยโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลในลักษณะพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า วิตถตทสูตร เป็นพระสูตรที่นำเสนอถึง ทรัพย์ 7 ประการ ได้แก่ 1) สัทธาณะทรัพย์ คือศรัทธา 2) สีลฐานะทรัพย์ คือ ศีล 3) หิริฐานะทรัพย์ คือ ความละอายแก่ใจ 4) โอตตปปณะทรัพย์ คือความเกรงกลัวบาป 5) สุตฐานะทรัพย์ คือ พหูสูต 6) จาคฐานะทรัพย์ คือ การบริจาค 7) ปัญญาฐานะทรัพย์ คือ ปัญญาทรัพย์ 7 ประการนี้มีแก่ผู้ใดเป็นหญิงหรือชายก็ตามเป็นผู้มีทรัพย์มากในโลกอันอะไรๆจะพึงผจญไม่ได้ในเทวดาและมนุษย์เพราะฉะนั้นท่านผู้มีปัญญาเมื่อระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายพึงประกอบศรัทธา ศีล ความเลื่อมใส และความตั้งใจจริงจึงจะเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาให้ได้สำเร็จมรรคผลและนิพพานได้ในที่สุด

คำสำคัญ: การปฏิบัติวิปัสสนา; วิตถตทสูตร

Abstract

The objectives of this paper were 1) to study the content and important principles of the Viitathadhana Sutta and 2) to study the Dhamma principles in the Viitathadhana Sutta to support the practice of Vipassana Meditation. Data were collected from the Tripitaka, commentary, supreme, books, and research papers in order to present the research results by analyzing and

synthesizing the data in a descriptive manner. The results of the research showed that the Viitathadhana Sutta is the Sutra that presents 7 wealth: 1) Trust, wealth is faith; 2) Siladhana wealth is morality; 3) Hirithana wealth is shame; 4) Ottapadhana wealth is the fear of sin; 5) Sutthana wealth is the disciple; 6) The wealth is the donation; and 7) Wisdom Thana wealth is the 7 wealth of wisdom Whoever is a woman or a man is rich in a world where nothing can be explored by gods and humans. Therefore, those who are wise, when remembering the teachings of the Buddhas, should practice morality, devotion, and sincerity to be a contributing factor to the practice of Vipassana. Praying at the end of the path to nirvana.

Keywords: Vipassana Meditation; Viitathadhana Sutta

บทนำ

บุคคลทั้งหลายส่วนใหญ่มักยังเข้าใจว่า ทรัพย์สมบัติภายนอก เป็นสิ่งประเสริฐ เป็นสิ่งที่จะบันดาลความสุขให้เราทั้งหลายอย่างแท้จริง เป็นที่ปรารถนาของชนทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะเป็นคนยากคนจน เศรษฐี มหาเศรษฐี เพราะคนส่วนใหญ่มักคิดว่า เมื่อมีทรัพย์แล้วจะมีความสุขทุกประการ มีความปรารถนาสิ่งใดก็จะใช้ทรัพย์ที่มีอยู่ไปซื้อหาได้ตามความปรารถนา มีความต้องการปัจจัย 4 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่ง และยารักษาโรค หรือสิ่งที่นอกเหนือไปจากความจำเป็นของชีวิตใด ๆ (พระมหาโพธิวงศาจารย์ ทองดี สุรเตโช). 2559) ก็ตามก็จะได้มาโดยง่ายเพื่อนำสนองความปรารถนาของตนเอง เช่น รถยนต์ยี่ห้อดี ๆ บ้านหลังใหญ่ ๆ หรือมีเครื่องบินใช้ส่วนตัว เป็นต้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงให้ความสำคัญกับการแสวงหาทรัพย์ภายในที่เรียกว่า อริยทรัพย์ มากกว่า โภคทรัพย์ซึ่งเป็นทรัพย์ภายนอกซึ่งไม่จีรังยั่งยืน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตโต, 2560) เป็นทรัพย์ที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปได้โดยง่าย ด้วยภัยต่าง ๆ เช่น โจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย และवादภัย ดังนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสถามอุคคะอำมาตย์ว่า อุคคะ ก็มีคารเศรษฐีหลานโรหณเศรษฐี มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมากสักเท่าไร อุคคะมหาอำมาตย์ตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มีทองแสนลี้มนจะกล่าวไปไม่ถึงเงิน พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อุคคะ ทรัพย์นั้นมีอยู่จริง เราได้กล่าวว่าทรัพย์นั้นไม่มี แต่ทรัพย์นั้นแลเป็นของทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจร ทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก อุคคะ ทรัพย์ 7 ประการเป็นของไม่ทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจร และทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก ทรัพย์ 7 ประการ คือ ศรัทธา ศีล ทิโรธิตตปปะ สุตะ จาคะ และปัญญา อุคคะ ทรัพย์ 7 เหล่านี้มีแก่ผู้ใด เป็นหญิงหรือชายก็ตาม เป็นผู้มั่งคั่งมากในโลก ใคร ๆ ไม่พึงชนะได้ทั้งในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นท่านผู้มีปัญญา เมื่อระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงประกอบศรัทธาศีล ความเลื่อมใส และการเห็นธรรม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระพุทธโฆสเถระ, 2554)

หลักการปฏิบัติวิปัสสนาในวิถิตถนสูตร นั้นเมื่อผู้ใดหวังในธรรมอันประเสริฐหรือเรียกว่า อริยทรัพย์ พึงประกอบด้วยธรรมทั้ง 7 ประการเป็นพื้นฐานแล้ว ยกรูป-นามเป็นอารมณ์ เจริญตาม หลักกรรม 4 ประการคือ สติปัฏฐาน 4 การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลาย(รูป-นาม)ให้รู้เห็นเท่าทัน ตามความเป็นจริง, โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของมัน ไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดียินร้าย ที่ทำให้ มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลส มี 4 อย่าง (พระพุทธโฆสเถระ, 2554) คือ กายานุปัสสนา สติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณากาย, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันกายและเรื่องทางกาย 2) เวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนา, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันเวทนา 3) จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิต, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันจิตหรือสภาพและอาการของจิต 4) ธัมมานุปัสสนา สติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันธรรม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตโต, 2560) เมื่อนั้นวิปัสสนาญาณ 9 ย่อมปรากฏไปตามลำดับ คือ ญาณที่ทำให้ ความเห็นแจ้ง, ความรู้ที่เห็นสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริงว่าตกอยู่ใต้ไตรลักษณ์ มี 9 อย่าง คือ อุท্থัพพยานุปัสสนาญาณ เห็นความเกิดและความดับ กำหนดเห็นสังขารจนแจ่มแจ้งว่าสังขารทั้งปวง เมื่อเกิดแล้วก็ดับทั้งหมด 2) กังคานุปัสสนาญาณ เห็นความดับ กำหนดเห็นแจ้งว่าสังขารทั้งปวงต้องดับ ทั้งหมด 3) ภัยตูปัฏฐานญาณ เห็นสังขารเป็นของน่ากลัว กำหนดเห็นความเสื่อมและสิ้นไปแห่งสังขาร 4) อาทีนวานุปัสสนาญาณ เห็นโทษของสังขาร กำหนดเห็นโทษเพราะการแปรเปลี่ยนและดับไป ช้าแล้ว ช้าเล่าไม่สิ้นสุดของสังขาร 5) นิพพิทานุปัสสนาญาณ เห็นความเบื่อหน่าย กำหนดพิจารณาสังขารว่า เป็นภัยที่น่ากลัว มีแต่โทษจนเกิดความเบื่อหน่ายในสังขาร 6) มุญจิจุกัมมตาญาณ พิจารณาเพื่อ หาทางหลีกเลี่ยงพ้นจากสังขาร อยากพ้นจากการเกิดดับของสังขาร 7) ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ หาทางหลีกเลี่ยงพ้นจากสังขาร ด้วยการหนีสังขารขึ้นมาพิจารณากำหนดด้วยไตรลักษณ์อีกครั้งหนึ่ง 8) สังขารูปেকขา ญาณ พิจารณาเห็นความจริงของสังขารแล้ววางใจให้เป็นกลางในสังขาร จนจิตเกิดความวางเฉยไม่ ยินดียินร้าย ไม่ยึดมั่น 9) สัจจานุโลมิกญาณ เมื่อวางใจเป็นกลางต่อสังขารทั้งหลายไม่พะวง และญาณ แล่นมุ่งตรงไปสู่นิพพานแล้ว ญาณอันคล้อยต่อการตรัสรู้หรือริษัจ ย่อมเกิดขึ้นเป็นลำดับ ถัดไปเป็นขั้น สุดท้ายของวิปัสสนาญาณ ต่อจากนั้นก็เกิดโคตรภูญาณมาคั่นกลาง เกิดมรรคญาณให้สำเร็จความ เป็นอริยบุคคลต่อไป (คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลี้ยงเชียง, 2535)

สำหรับในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักกรรมของพระพุทธศาสนา โดยอาศัยข้อ กำหนดเป็นสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นกรอบปฏิบัติที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมภายในให้ เจริญขึ้น เป็นลักษณะของบรรพชิตที่นำไปสู่ความศรัทธาเลื่อมใสของหมู่ชน (พระสมชาย บัวแก้ว, พระมหาบุญศรี วงศ์แก้ว และ สุเชาว์ นพอยชุม, 2564) โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาปริยัติให้รู้จัก หลักการสำคัญในหลักคำสอนของศาสนาใการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม (พระมหากิตติธัมมสุ สุกิตติเมธี, 2564) สามารถนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสแหล่งเรียนรู้และสามารถเพิ่มทักษะในการ นำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อทำให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ชุมชน สังคม (ศุภวรรณ การุญะวีร์, 2564) เมื่อเข้าใจแล้วจึงลงมือปฏิบัติ คือ ทดลองฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมา และการ

ปฏิบัตินี้จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริง (Damnoen et al., 2021) การบูรณาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปใช้ด้วยความรอบคอบ (Tan & Damnoen, 2020) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระภัทรชัยญาณ ฐิตสวय, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางปฏิบัติธรรม 7 ที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดวิปัสสนาญาณได้อย่างไร ทั้งนี้เมื่อเกิดศรัทธาในพระพุทธเจ้าอย่างมั่นคงที่เรียกว่า ตถาคตโพธิศรัทธา เป็นเหตุให้ต้องการปฏิบัติในศีล เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อบาปอกุศล ทำให้สนใจใฝ่รู้ด้วยการฟังและการศึกษา เกิดความยินดีในการพอใจที่จะเป็นผู้ให้และผู้เสียสละสิ่งของให้แก่ผู้อื่นที่เป็นผู้ขอ เกิดปัญญาด้วยความรู้เห็นถูกต้องตามความเป็นจริงในรูปธรรมนามธรรมตามกฎแห่งพระไตรลักษณ์ เกิดวิปัสสนาญาณญาณ เมื่อวางใจเป็นกลางต่อสังขารทั้งหลายไม่พะวง และญาณแล่นมุ่งตรงไปสู่นิพพานแล้ว ญาณอันคล้อยต่อการตรัสรู้หรือริยสัจ ย่อมเกิดขึ้นเป็นลำดับ ถัดไปเป็นขั้นสุดท้ายของวิปัสสนาญาณ ต่อจากนั้นก็จะเกิดโคตรภูญาณมาคั่นกลาง แล้วเกิดมรรคญาณให้สำเร็จความเป็นอริยบุคคลเข้าถึงพระนิพพานเป็นที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาและหลักธรรมสำคัญในวิตถตถนสูตร
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมในวิตถตถนสูตรเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และวรรณกรรมพระพุทธศาสนาจากอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงคุณภาพคือ การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย จากเอกสารดังกล่าวประกอบกับเอกสารอื่น ๆ ตามวิธีการและขั้นตอนการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเรื่องวิตถตถนสูตรในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย พระไตรปิฎก วิทธานิพนธ์ งานเอกสารวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิตถตถนสูตรในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย พระไตรปิฎก วิทธานิพนธ์ เอกสารวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

1. เนื้อหาและหลักธรรมสำคัญในวิตถตถนสูตร

ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความหมายของทรัพย์ ความสำคัญของทรัพย์ ลักษณะของทรัพย์ คุณค่าของทรัพย์ และทรัพย์อันที่เป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาให้ได้เข้าถึงเป้าหมายชีวิต คือ มรรคผลนิพพาน ตามลำดับดังนี้

ความหมายของทรัพย์ คำว่า ทรัพย์ แปลว่า เครื่องปลื้มใจ คำว่า “อริยทรัพย์” แปลว่า ทรัพย์เจริญ, ทรัพย์อันประเสริฐ, ผู้ไกลจากข้าศึก คือกิเลส, บุคคลผู้บรรลุนิพพานมีพระโสดาบัน เป็นต้น อริยทรัพย์เป็นทรัพย์อันประเสริฐอยู่ในจิตใจ ดีกว่าทรัพย์ภายนอกเพราะไม่มีผู้ใดแย่งชิง ไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตรายต่าง ๆ ทำให้ไม่อ้างว้าง ยากจน และเป็นทุนสร้างทรัพย์ภายนอกได้ด้วยใจ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2560)

ความสำคัญของทรัพย์ ทรัพย์มีความสำคัญต่อเราทั้งหลายทั้งที่มีชีวิตอยู่และละโลกนี้ไปแล้ว ทรัพย์ก็ยังคงมีความจำเป็นสำหรับเราทั้งหลาย อยู่เพราะทรัพย์เป็นสมบัติที่จะบันดาลให้เรามีความสุข ขณะมีชีวิตอยู่เรียกว่า มนุษย์สมบัติคือการมีร่างกายที่สมบูรณ์ถึงพร้อมด้วยอายุ คือมีอายุยืนนาน วรรณะ คือมีผิวพรรณผ่องใส สุขะ คือความสุขกายสุขใจ ปฏิภาณ คือมีไหวพริบปัญญาเฉลียวฉลาด ธนสารสมบัติ คือความมีลาภยศเงินทองตามความประสงค์ เมื่อละโลกนี้ไปแล้วเรียกว่า สวรรคสมบัติ คือสมบัติอันเป็นทิพย์ และนิพพานสมบัติ คือความพ้นทุกข์เข้าถึงบรมสุขตลอดกาล (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2560)

ลักษณะของทรัพย์ คำว่า “ทรัพย์” ที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกนั้นมี 2 ประเภท คือ โภคทรัพย์ และอริยทรัพย์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) โภคทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์ภายนอก คือของที่หามาได้โดยทุจริต เป็นเครื่องทำนุบำรุงร่างกายแบ่งเป็นโภคทรัพย์โดยตรง และโภคทรัพย์โดยอ้อม โภคทรัพย์โดยตรง ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนโภคทรัพย์โดยอ้อม ได้แก่ เงินทอง หรือ เงินตรา ที่บัญญัติขึ้นสำหรับเป็นมาตรา สำหรับแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน เงินทองนั้น ไม่ได้เป็นโภคทรัพย์โดยตรง เพราะไม่อาจจะเอามาเป็นเครื่องทำนุบำรุงร่างกาย คือ เอามานุ่งห่มไม่ได้ กินไม่ได้ เป็นต้น แต่จะต้องนำเอาไปซื้อโภคทรัพย์โดยตรงคือปัจจัย 4 มาอีกทีหนึ่ง โภคทรัพย์ หมายถึง รวมถึง เรือกสวน ไร่นา ที่ดิน เพชร นิล จินดา ยานพาหนะสัตว์เลี้ยงหรือสิ่งของที่มีค่าอื่น ๆ ด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัย 4 ได้เช่นกัน โภคทรัพย์นั้นจัดเป็น “โลกียทรัพย์” หมายถึง ทรัพย์ในทางโลก พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส ไว้ในวิตถตถนสูตร (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ว่า ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดจะเป็นสตรี หรือบุรุษก็ตาม มีทรัพย์ 7 ประการนี้ คือ 1) สัทธาธนัง ทรัพย์คือศรัทธา 2) สิลธนัง ทรัพย์คือศีล 3) หิริธนัง ทรัพย์คือหิริ 4) โอตตปปณัง ทรัพย์คือโอตตปปะ 5) สุตธนัง ทรัพย์คือสุตะ 6) จาคธนัง ทรัพย์คือจาคะ 7) ปัญญาธนัง ทรัพย์คือปัญญา เพราะฉะนั้นผู้มีปัญญาเมื่อระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ควรหมั่นประกอบศรัทธา ความเลื่อมใสและการเห็นธรรม

คุณค่าของทรัพย์ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อุดมทรัพย์นั้นมิได้อยู่จริง เรามิได้กล่าวว่า ทรัพย์นั้นไม่มี แต่ทรัพย์นั้นแลเป็นของทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจร และทาสทาสผู้ไม่เป็นที่รัก อุดมทรัพย์ 7 ประการนี้แล เป็นของไม่ทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจรและทาสทาสผู้ไม่เป็นที่รักทรัพย์ 7 ประการอะไรบ้าง คือ 1) สัทธานะทรัพย์ คือ ศรัทธา 2) สิลานะทรัพย์ คือ ศีล 3) หิริยานะทรัพย์ คือ ความละอายแก่ใจ 4) โอตตปณนะทรัพย์ คือ ความเกรงกลัวบาป 5) สุตธานะทรัพย์ คือ พหุสุต 6) จาคณนะทรัพย์ คือ การบริจาค 7) ปัญญาณะทรัพย์ คือ ปัญญาทรัพย์ 7 ประการนี้มีแก่ผู้ใดเป็นหญิง หรือชายก็ตามเป็นผู้มีทรัพย์มากในโลกอันอะไร ๆ จะพึงผจญไม่ได้ในเทวดาและมนุษย์ เพราะฉะนั้นท่านผู้มีปัญญาเมื่อระลึกถึงคำสอนขอพระพุทธเจ้าทั้งหลายพึงประกอบศรัทธาศีลความเลื่อมใสและการเห็นธรรม

2. หลักธรรมในวิถิตถนสูตรอันเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา

ทรัพย์ 7 เป็นทรัพย์ภายในเรียกว่า อริยะทรัพย์ แปลว่า ทรัพย์ของท่านผู้ประเสริฐหรือผู้ไกลจากกิเลส ผู้ใดสั่งสมให้มากเท่าใด ก็สามารถบรรลุสมบัติยิ่ง ๆ ขึ้นไปเท่านั้น ถ้าทำพอประมาณ ก็ให้ได้มนุษย์สมบัติ สูงขึ้นไปก็ให้สำเร็จสวรรค์สมบัติ ตลอดถึงพรหมสมบัติ และพระนิพพานสมบัติเป็นลำดับ พระพุทธเจ้าตรัสว่า เจตนานั้นแหละคือกรรม การกระทำทางกาย ทางวาจา ทางใจ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ที่สำเร็จนั้นก็เพราะอำนาจเจตนา ดังนั้น ผู้ใดหมั่นประกอบไปด้วย อริยะทรัพย์ 7 ประการคือ 1) สัทธานะทรัพย์ คือ ศรัทธา 2) สิลานะทรัพย์ คือ ศีล 3) หิริยานะทรัพย์ คือ ความละอายแก่ใจ 4) โอตตปณนะทรัพย์ คือ ความเกรงกลัวบาป 5) สุตธานะทรัพย์ คือ พหุสุต 6) จาคณนะทรัพย์ คือการบริจาค 7) ปัญญาณะทรัพย์ คือ ปัญญา (พระโสภณมหาเถระ มหาสิลาสาธิต, 2553) ดังกล่าวแล้ว วิปัสสนาญาณ คือ ญาณที่ทำให้ความเห็นแจ้ง, ความรู้ที่เห็นสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริงว่าตกอยู่ใต้ไตรลักษณ์ มี 9 อย่างจักปรากฏไปตามลำดับ จนถึงมรรคญาณผลญาณเป็นที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญทรัพย์ 7 ประการว่า เป็นทรัพย์ที่ดีกว่าเพราะว่า ทรัพย์เหล่านั้น เป็นของไม่ทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจร และทาสทาสผู้ไม่เป็นที่รัก เมื่อพระโยคาวจรหมั่นประกอบด้วยธรรม 7 ประการคือ 1) สัทธานังทรัพย์ คือ ศรัทธา 2) สิลานังทรัพย์ คือ ศีล 3) หิริยานังทรัพย์ คือ หิริ 4) โอตตปณนังทรัพย์ คือ โอตตปปะ 5) สุตตานังทรัพย์ คือ สุตตะ 6) จาคณนังทรัพย์ คือ จาคะ 7) ปัญญาณังทรัพย์ คือ ปัญญา (พระโสภณมหาเถระ มหาสิลาสาธิต, 2553) ย่อมเป็นปัจจัยเกื้อกูลให้เกิด วิปัสสนาญาณ คือ ญาณที่ทำให้ความเห็นแจ้ง ในสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริงว่าตกอยู่ใต้ไตรลักษณ์ มี 9 อย่าง คือ 1) อุทฺธัพพยานุสัสสนาญาณ เห็นความเกิดและความดับ กำหนดเห็นสังขารจนแจ่มแจ้งว่าสังขารทั้งปวงเมื่อเกิดแล้วก็ดับทั้งหมด 2) ภังคานุสัสสนาญาณ เห็นความดับ กำหนดเห็นแจ้งว่าสังขารทั้งปวงต้องดับหมด 3) ภาวตูปัญฐานญาณ เห็นสังขารเป็นของน่ากลัว กำหนดเห็นความเลื่อมและสิ้นไปแห่งสังขาร 4) อาทีนวานุสัสสนาญาณ เห็นโทษของสังขาร กำหนดเห็นโทษเพราะการ

แปรเปลี่ยนและดับไป ซ้ำแล้วซ้ำเล่าไม่สิ้นสุดของสังขาร 5) นิพพิทานุปัสสนาญาณ เห็นความเปื้อนหนาย กำหนดพิจารณาสังขารว่าเป็นภัยที่น่ากลัว มีแต่โทษจนเกิดความเบื่อหน่ายในสังขาร 6) มุญจิตุกัมมตาญาณ พิจารณาเพื่อหาทางหลีกเลี่ยงจากสังขาร ออกจากพ้นจากการเกิดดับของสังขาร 7) ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ หาทางหลีกเลี่ยงจากสังขาร ด้วยการหิบบสังขารขึ้นมาพิจารณากำหนดด้วยไตรลักษณ์อีกครั้งหนึ่ง 8) สังขารุปেকชาญาณ พิจารณาเห็นความจริงของสังขารแล้ววางใจให้เป็นกลางในสังขาร จนจิตเกิดความวางเฉยไม่ยินดียินร้าย ไม่ยึดมั่น และ 9) สัจจานุโลมิกญาณ เมื่อวางใจเป็นกลางต่อสังขารทั้งหลายไม่พะวง และญาณแล่นมุ่งตรงไปสู่นิพพานแล้ว ญาณอันคล้อยต่อการตรัสรู้ร้อยยี่สิบ ย่อมเกิดขึ้นเป็นลำดับ ถัดไปเป็นขั้นสุดท้ายของวิปัสสนาญาณ ต่อจากนั้นก็เกิดโคตรภูญาณมาคั่นกลาง แล้วเกิดมรรคญาณให้สำเร็จความเป็นอริยบุคคลต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาและหลักธรรมสำคัญในวิตถตถนสูตรพระพุทธเจ้าตรัสว่า ทรัพย์ที่ประเสริฐที่สุด คือ 1) สัทธาธนะงัทรัพย์ คือ ศรัทธา 2) สิลธนะงัทรัพย์ คือ ศีล 3) หิริธนะงัทรัพย์ คือ หิริ 4) โอตตปปะธนะงัทรัพย์ คือ โอตตปปะ 5) สุตธาธนะงัทรัพย์ คือ สุตตะ 6) จาคธนะงัทรัพย์ คือ จาคะ 7) ปัญญาธนะงัทรัพย์ คือ ปัญญา ไม่ใช่ทรัพย์ในความหมายของชาวโลกที่กล่าวว่า ทรัพย์ 2 อย่างคือ 1) สวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่มีวิญญาณครอง เช่น สิ่งที่มีวิญญาณหรือชีวิตซึ่งนับเป็นทรัพย์ เช่น ทาส ช่าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น 2) อวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณหรือชีวิตซึ่งนับเป็นทรัพย์ เช่น เงิน ทอง ที่ดิน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเชียง. (2535). *วิชา ธรรมวิภาค น.ธ.โท ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์เลียงเชียง.

พระพุทธโฆสเถระ. (2554). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค*. (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), ผู้แปล).

(พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.

พระภัทรชัยญาณกรณ ภูตสว. (2564). การบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนตำรวจ

ตระเวนชายแดน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 83–92.

พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช). 2559. *พจนานุกรมไทยบาลี*. กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม.

พระสมชาย บัวแก้ว, พระมหาบุญศรี วงศ์แก้ว และ สุเชาว์ พลอยชุม. (2564). อภิธานสาร:

กระบวนการพัฒนาศิลปะภาพตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(3), 895–907.

พระโสภณมหาเถระ (มหาสิสยาตอ). (2553). *วิปัสสนาธุณี*. (จำรูญ ธรรมดา, ผู้แปล). กรุงเทพฯ:

ประยูรสาส์นการพิมพ์.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศุภวรรณ การุญญะวีร์. (2564). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามหลักสัปปายะ 7
วิธีใหม่. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 75–82.
- สมเด็จพุฒาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2560). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่
31). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- Damnoen, P. S., Chaiworamankul, Y., Thammawatsiri, P. A., & Soontrondhammanitus, P. (2021).
Buddhist Ethics and the way of Living in Daily Life: An Analysis of Genital Malfeasances
(Kamesumicchacara). *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(8),
2943–2948.
- Tan, C. C., & Damnoen, P. S. (2020). Buddhist Noble Eightfold Path Approach in the Study of
Consumer and Organizational Behaviors. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(1), 1–20.